

New evaluation patterns in elementary school according to teachers' lived experiences

Ebrahim Qadirian Najafabadi¹, Mohammad Faizollahi²

1. Elementary education expert at Farhangian University of Isfahan

2. Senior expert in curriculum planning, Kharazmi University, Tehran

*Corresponding Author: Mohammad Faizollahi, E-mail: mohammadfeizollahi79@gmail.com

Abstract

Background and Aim: In this research, one of the most important elements of the curriculum called evaluation has been studied. Considering the damage that traditional evaluation brings to the teaching-learning process, the role of new models of evaluation is very important according to the lived experiences of teachers.

Methods: By examining the past researches, negative cases in the implementation of descriptive qualitative evaluation were also analyzed in modern evaluation methods.

Results: The findings in this research have been collected using descriptive analytical method and using field observation, interview and library study. The research community was all primary school teachers in Najaf Abad city, 17 experienced and creative teachers were purposefully selected and investigated. The use of drawing, story, knowledge tree, keywords, demonstration, etc. were identified as effective in the evaluation, which can be implemented according to the student's capacity and content.

Conclusion: that for the correct implementation of the evaluation plan, suitable facilities and conditions should be provided for teachers, students and schools, such as: reducing the number of students in each classroom and creating the necessary opportunities and facilities for teachers to carry out activities related to the portfolio

Keywords: Evaluation, teacher, student, elementary level

DOI: 10.22098/pbeo.2023.2748

Received: 2023/11/18

Accepted: 2024/01/18

الگوهای ارزشیابی نوین در مقطع ابتدایی با توجه به تجارب زیسته معلمان

ابراهیم قدیریان نجف آبادی^۱، محمد فیض الهی^۲

۱. کارشناس آموزش ابتدایی دانشگاه فرهنگیان اصفهان

۲. کارشناس ارشد برنامه ریزی درسی دانشگاه خوارزمی تهران

* نویسنده مسئول: محمد فیض الهی، رایانامه: mohammadfeizollahi79@gmail.com E-mail:

چکیده

زمینه و هدف: در پژوهش حاضر یکی از مهم ترین عناصر برنامه درسی به نام ارزشیابی مورد مطالعه قرار گرفته است. با توجه به آسیب هایی که ارزشیابی سنتی به فرایند یاددهی-یادگیری وارد می کند نقش الگوهای نوین ارزشیابی با توجه به تجارب زیسته معلمان بسیار حائز اهمیت است. **روش:** با بررسی تحقیقات گذشته موارد منفی در اجرای ارزشیابی کیفی توصیفی نیز در روش های نوین ارزشیابی مورد تحلیل واقع شد. **یافته ها:** یافته ها در این پژوهش از روش توصیفی تحلیلی و با استفاده از مشاهده میدانی، مصاحبه و مطالعه کتابخانه ای گردآوری شده است. جامعه پژوهش کلیه معلمان مقطع ابتدایی شهرستان نجف آباد بودند که تعداد ۱۷ نفر از معلمان با تجربه و خلاق به صورت هدفمند انتخاب شده و مورد بررسی قرار گرفتند. استفاده از نقاشی، داستان، درخت دانش، کلیدواژه ها، نمایش و ... از موارد مطرح شده و اثربخش در ارزشیابی شناسایی شدند که با توجه به ظرفیت دانش آموز و محتوا قابلیت اجرا دارند. **نتیجه گیری:** که برای اجرای صحیح طرح ارزشیابی باید امکانات و شرایط مناسب برای معلمان، دانش آموزان و مدارس مثل: کاهش دانش آموز در هر کلاس درس و ایجاد فرصت و امکانات لازم برای معلمان در جهت انجام فعالیت مربوط به پوشه کار فراهم شود **واژه های کلیدی:** ارزشیابی، معلم، دانش آموز، مقطع ابتدایی

DOI: 10.22098/pbeo.2023.2748

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۸/۲۷

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۱۰/۲۸

مقدمه

وجود عنصر ارزشیابی قبل، حین و پایان یک فرایند آموزشی جهت شناسایی سطح مخاطب، دریافت و ارائه بازخورد و تعیین میزان عملکرد یادگیرنده بسیار حائز اهمیت است. سنجش و ارزشیابی در هر سیستمی نشان دهنده کیفیت عملکرد آن سیستم می باشد (اکبری پور، ۱۳۹۹). هدف ارزشیابی خدمت به آموزش است، نه در کمین نشستن برای غافلگیر کردن دانش آموز و محک زدن او با معیار آن چه نمی داند. فرهنگ موفقیت را می توان با کاربرد روش صحیح در آموزش و ارزشیابی بر فضای کلاس غالب کرد. نمی توان آدمی را چند پارچه فرض نمود و ابعاد و اجزایش را منفک از همدیگر، دید لذا یک نظام ارزشیابی باید به تمام ابعاد جسمانی، اخلاقی، عقلانی، اجتماعی و... فراگیر توجه کند. هدف مهم ارزشیابی تحصیلی - تربیتی فراهم نمودن فرصت مناسب برای یادگیری و تقویت انگیزه های تحصیلی با استفاده از اطلاعات جمع آوری شده در طول فرایند یاددهی-یادگیری می باشد.

متاسفانه ارزشیابی به نحو مطلوب در مدارس اجرا نمی شود. دلایل تغییر روش ارزشیابی و حرکت به سمت الگوهای نوین ارزشیابی عبارت است از: ۱. یکی از مؤلفه های مهم نظام آموزشی، شیوه های ارزشیابی تحصیلی می باشد ۲. ارزشیابی تحصیلی در طول زمان، شکل تقریباً کلیشه ای و غیرپویا به خود گرفته است. ۳. در دوره های تحصیلی مختلف می بایست با توجه به ویژگی ها، توانمندی ها، علائق و انتظارات متفاوت دانش آموزان و براساس ابعاد گوناگون شخصیتی آنان، برنامه ارزشیابی، پویا باشد. ۴. دوره ابتدایی با ویژگی هایی چون قرار داشتن دانش آموزان این دوره در مرحله حساس رشد؛ شکل گیری ساخت شناختی کودکان در مواجهه با امور و پدیده ها؛ دوره ی پی ریزی شخصیت بوده و بنیان های ارزشی، نگرشی و عاطفی نسبت به امور مختلف از جمله تحصیل، مدرسه، معلم، یادگیری و ... در این دوره شکل می گیرد و آثار فشارهای روحی و روانی در مراحل اولیه زندگی بسیار مخرب می باشد. ۵. رویکردهای جدید در آموزش و یادگیری و همچنین سنجش و ارزشیابی، تغییر در شیوه ها و ابزارهای سنجش و ارزشیابی و چگونگی استفاده از نتایج آن را ضروری می نماید. ۶. از زمان شکل گیری نظام آموزشی در ایران، در زمینه ارزشیابی تحصیلی کمتر شاهد تغییرات و ایجاد تناسب بین نیازمندی های گروه مخاطبین بوده ایم. شاهد این ادعا، استفاده از شیوه های یکسان با کاربرد یکسان در دوره های تحصیلی مختلف با اهداف و انتظارات متفاوت می باشد. ۷. پیشرفت در علوم تربیتی و ارائه یافته های جدید علمی در زمینه شرایط یادگیری، عوامل موثر در یادگیری و ... و آشکار شدن نقش و اهمیت کودک در فرایند یاددهی-یادگیری، نظام های آموزشی را بر آن داشت تا کما بیش به فکر انطباق مدارس با ویژگی های خاص کودکان بيفتند. این تغییر نگاه منجر به پیش بینی برنامه ها و فعالیت هایی در آموزش و پرورش گردید که در آن حرمت، کرامت و حقوق کودک به طور جدی مورد توجه قرار گرفت. ۸. پاسخگویی به نیازها و انتظارات جدید در جامعه درخصوص افزایش سطح دانایی و ایجاد تناسب و هماهنگی بین آموزش ها، سطح و کیفیت آن با شرایط و نیازهای واقعی زندگی، از دیگر ضرورت های انجام این تغییرات است. با توجه به شرایطی که دانش آموز، محتوا و امکانات کلاس روند ارزشیابی معلم را تحت تاثیر قرار می دهند یافتن الگوهای نوین ارزشیابی ضرورت پیدا می کند.

روش

یافته ها در این پژوهش از روش توصیفی تحلیلی و با استفاده از مشاهده میدانی، مصاحبه و مطالعه کتابخانه ای گردآوری شده است. جامعه پژوهش کلیه معلمان مقطع ابتدایی شهرستان نجف آباد بودند که تعداد ۱۷ نفر از معلمان با تجربه و خلاق به صورت هدفمند انتخاب شدند. جهت بررسی مفاهیم نظری موضوع، از کتاب های مرجع و پایه، مقاله ها و نوشته های صاحب نظران در پایگاه اطلاعاتی ERIC، موتور جستجوی عمومی گوگل و برای مقالات فارسی از پایگاه اطلاعاتی SID و ... استفاده شده است.

یافته ها

برای یافتن الگوهای ارزشیابی نوین در مقطع ابتدایی، ابتدا می‌بایست هدف از ارزشیابی مورد بررسی قرار گیرد. ارزشیابی از نظر تایلر عمل مقایسه هدف‌ها و عملکردهای برنامه می‌باشد. در رویکردهای آموزش سنتی که غالباً محتوا محور می‌باشند ارزشیابی عموماً در پایان صورت می‌پذیرد ولی در رویکردهای نوین آموزشی ارزشیابی در تمامی مراحل یادگیری از آغاز تا پایان صورت می‌گیرد. اگر ارزشیابی را به سه مرحله آغاز، حین و پایان آموزش تقسیم کنیم هدف هر کدام مشخص می‌گردد در ارزشیابی آغازین غالباً دو هدف دنبال می‌شود: اول سنجش رفتار و یا مهارت‌های ورودی دانش‌های پیش نیاز یادگیری؛ دوم تعیین میزان اطلاعات یادگیرندگان از مطالبی که قرار است به آن آموزش داده شود. ارزشیابی در حین آموزش به صورت تکوینی (به جهت شناخت نقاط قوت و ضعف یادگیری و اصلاح موضوع مورد ارزشیابی) و یا تشخیصی (با هدف تشخیص مشکلات یادگیرنده) صورت می‌پذیرد در پایان آموزش، ارزشیابی تراکمی (پایانی) صورت می‌پذیرد که به هدف قضاوت درباره اثربخشی کار معلم و برنامه درسی می‌باشد. در ادامه این پژوهش ایده‌ها و پیشنهادهای به جهت ایجاد پویایی، نشاط و افزایش بازدهی فعالیت‌های آموزش و ارزشیابی می‌پردازیم.

ارزشیابی از طریق داستان: این نوع ارزشیابی تکیه زیادی بر خلاقیت معلم دارد و در تمامی دروس ابتدایی قابل اجراست. در این نوع ارزشیابی معلم با اجرای طرح داستان مناسب توجه دانش‌آموزان را جلب و با کمک ایجاد چالش‌های گوناگون به سنجش آنها می‌پردازد. از پنج معلم با شرایط متفاوت درخواست کردیم که از این روش استفاده کرده و با ضبط ویدئو و نوشتن گزارش نتایج را اعلام نمایند. الف) اطلاعات کلاس: معلم مرد، کارمند رسمی، شش سال سابقه خدمت، کلاس چهارم، منطقه شهری، تعداد دانش‌آموز ۲۷ نفر، درس ریاضی مرور ضرب‌های تک رقمی

شرح گزارش معلم: بعد از مرور چند باره ضرب‌های تک رقمی به جهت ارزشیابی ضرب با چهره متفکر وارد کلاس شدم. زمانی که دانش‌آموزان علت را جویا شدند داستان زیر را شرح دادم: من پسری به سن شما دارم به اسم علی، دیروز از علی خواستم که کارت بانکی را از جیب من بردارد و برای خانه میوه بخرد بعد از آنکه علی از خرید برگشت حساب که کردم متوجه شدم که علی بیش از حد به میوه فروش پول داده است ولی خود علی اصرار دارد که میوه فروش به اندازه پول گرفته؛ به نظرتان چه کنیم؟

در این هنگام یکی از دانش‌آموزان از من درخواست کرد که خریدها را بگویم تا حساب کنند. من هم لیستی را که ظاهراً لیست خرید میوه‌ها بود از جیبم در آورده و شروع به نوشتن روی تخته کردم. در ویدئو ضبط شده در همان ابتدا ۲۵ نفر از دانش‌آموزان وارد چالش شده و شروع به حساب و کتاب کردند. با صحبت کردن معلم با آخرین دانش‌آموزان و کمک خواستن، آن‌ها هم وارد چالش شده و معلم با بیان نکات جزئی‌تر مسئله را برای دانش‌آموزان روشن‌تر می‌کرد.

تحلیل: معلم مذکور در واقع به هدف ارزشیابی با طرح داستانی خلاقانه نه تنها در کلاس چالش و نشاط ایجاد کرده بود بلکه با توجه به عینی کردن ریاضی و ایجاد طرح مسئله با کمک اتفاقات روزمره زندگی دانش‌آموزان؛ کاربرد ضرب در زندگی هم به دانش‌آموزان یادآور شد. از آن گذشته دانش‌آموزان با موفقیت در این ارزشیابی به نوعی حس اعتماد به نفس به آنها دست داده و می‌توان آنها را ترغیب کرد که از این به بعد در زندگی روزمره بیشتر استفاده کنند.

ارزشیابی به روش نمایشی: در این شیوه معلم می‌تواند با کمک دانش‌آموزان نمایشی را طراحی کرده و در حین نمایش ارزشیابی انجام دهند این نوع ارزشیابی در تمامی مراحل قابل اجرا است به طور مثال معلم می‌خواهد درس ۱۱ هدیه‌های آسمانی بخش خورشید در چهارراه ارزشیابی آغازین انجام دهد و با توجه به سطح دانش‌آموزان دقت و روش تدریس را تنظیم نماید او می‌تواند از یکی از دانش‌آموزان بخواهد که در نقش یوسف و... سخن بگوید و از آنها سوال‌هایی را بپرسد.

اطلاعات مدرسه: منطقه شهری، معلم زن، کارمند رسمی، ۲۲ سال سابقه کار کلاس ششم، تعداد دانش‌آموز ۲۹ نفر، درس مطالعات اجتماعی، درس ۱۲ آزادی خرمشهر.

شرح گزارش: در جلسات گذشته با پخش مستندات، نمایش تصاویر و توضیحات معلم و رفع اشکال تصمیم بر این شد که دانش آموزان با مطالعه کردن آماده آزمون پایان درس شوند. از یک رزمنده دفاع مقدس خواهش کردیم که ضمن بیان داستان هایی از دفاع مقدس، اطلاعات غلطی که ما تهیه کردیم را برای دانش آموزان بازگو کنند و از دانش آموزان خواستیم که در برگ های تهیه شده اطلاعات غلط را نوشته و تصحیح کنند. دانش آموزان ضمن لذت بردن از داستان های طنز و خاطرات شیرین به ارزشیابی هم پرداختند و با توجه به اینکه معلم از روش تدریس خوب استفاده کرده بود ۲۵ نفر از دانش آموزان تمامی اطلاعات غلط را تصحیح کردند. تحلیل: ایجاد یک موقعیت نمایشی ساده باعث شد که دانش آموزان حین لذت بردن از سخنان رزمنده، با دقت سخنان را گوش داده و تحلیل کنند. یکی از مزیت های این ارزشیابی افزایش قدرت تحلیل موقعیت، رفتار و بیان اشخاص می باشد.

ارزشیابی از طریق بازی: در درس ورزش و ریاضی روش ارزشیابی از طریق بازی قابلیت مناسبی دارد. به طور مثال شما به تازگی پاس بغل پا در فوتبال را به دانش آموزان آموزش دادید و در نظر دارید که دقت پاس های آنها را اندازه گیری کنید. شما می توانید با قرار دادن چندین مانع از آنها بخواهید که به مانع مورد نظر ضربه بزنند تا امتیاز گرفته و اگر به مابقی مانع های مذکور توپ اصابت کند امتیاز منفی خواهند گرفت. در درس ریاضی به طور مثال برای آموزش درس تقارن در محیط کلاس از قبل اشکال متقارن را قرار می دهیم و از دانش آموز می خواهیم که هرکس برای خودش هر تعداد از اشکال متقارن را که می تواند پیدا کند؛ بنویسد.

ارزشیابی با استفاده از کلید واژه: کلید واژه به کلماتی گفته می شود که از متنی طولانی استخراج شده و در بسامدی بالا و البته غیر اتفاقی گویای موضوعات مهم آن متن می باشد. می توان با کمک کلید واژه ها به ارزشیابی از دانش آموزان پرداخت این روش در تحقیقات انجام شده برای دروسی که با مفاهیم نظری سر و کار دارند اثربخش است و سطح دانشی را مورد ارزیابی قرار می دهد. به فرض مثال می توانیم از دانش آموز بخواهیم که با کلید واژه منظومه شمسی هر چه که به ذهنش می رسد را یادداشت (کتبی) و یا بازگو (شفاهی) کنند. این نوع ارزشیابی می تواند قدرت بیان و یا قدرت قلم دانش آموزان کمک بسزایی کند.

ارزشیابی از طریق نقاشی: کودک با توجه به افکار خود نقاشی می کشد. به طور مثال اگر از کودکی بخواهیم که امام زمان را نقاشی کند صورت امام زمان نورانی نقاشی می کند چون تمامی فکر آنان همین حدود است. حال زمانی که درس داده ایم اطلاعات و مهارت هایی را منتقل کرده ایم؛ می توانیم اثربخشی تدریس را در نقاشی دانش آموزان جستجو کنیم. این روش بیشتر در دوره اول ابتدایی (اول، دوم و سوم) کاربرد دارد و معلم برای تحلیل نقاشی ها به تجربه و مهارت نیازمند است. فرض کنید برای جشن بزرگ در هدیه های آسمانی دوم که مربوط به اعیاد نیمه شعبان است را تدریس کرده اید؛ در جلسه بعدی می توانید از دانش آموزان بخواهید که نقاشی در مورد اعیاد نیمه شعبان بکشند و بعد از آنها بخواهید که نقاشی خود را توضیح دهند و اینگونه می توانید افکار دانش آموزان را در مورد نیمه شعبان متوجه شوید. در سنین بالاتر می توان از نقاشی برای دروسی مانند علوم هم استفاده نمود. نقاشی کردن منظومه شمسی، انواع برگ ها و اعضای بدن به خوبی برای میزان درک دانش آموزان از مبحث یاد گرفته شده مناسب می باشد.

ارزشیابی از طریق درخت دانش: یکی از نقاط ضعفی که به ارزشیابی کیفی وارد است کاهش حس رقابت سالم بین دانش آموزان می باشد. برای جلوگیری از واکنش به ارزشیابی کیفی توسط دانش آموزان و اعتراض آنان و کم رنگ تر شدن حس رقابت بین آنان می توان با استفاده از فاکتورهایی مثل تشویق، دانش آموزان را به سمت این روش جلب کنیم و از واکنش آنان نسبت به این ارزشیابی بکاهیم (ایزدی، ۱۳۹۵، ۷۱). ولی ارزشیابی به کمک درخت دانش برای جلوگیری از این مشکل می تواند اثربخشی قابل توجه ای داشته باشد؛ از آن گذشته در بازه زمانی طولانی ارزشیابی کارهای گروهی دانش آموزان معمولا کار سنگین خواهد شد. فرض کنید هر گروه درختی بدون برگ دارند که با رسیدن به اهداف آموزش برگی به درخت اهدا می شود و در آخر هر گروه درخت پر برگ تری را داشته باشند موفق تر بوده است. این موارد نه تنها به ایجاد رقابت و نشاط در بین دانش آموزان می انجامد بلکه به نوعی باعث ثمربخش شدن تلاش های دانش آموزان در افکار خود می شود.

با تحلیل گزارش ها از معلمان که این روش انجام دادند به نکات زیر پی بردیم: معلم می تواند هر عمل مثبتی چه در درس و چه در رفتار را با برگ تقویت کند. دانش آموزان به انجام کار گروهی ترغیب شده و همگی سعی در انجام فعالیت ها داشتند. در ادامه به معلمان پیشنهاد داده شد که استفاده از برگ ها را به مرور زمان به حداقل برسانند، چون به تدریج دادن برگ ها کم شده بود دانش آموزی به این موارد انتقاد نمی کرد. گزارشات حاکی از این بود که افزایش راندمان و بازدهی تدریس با توجه به جو رقابتی و مثبتی که در بین دانش آموزان ایجاد شده بود، افزایش یافته بود.

پوشه کار: مجموعه هدفمند از فعالیتهای دانش آموز است که تلاش و پیشرفت او را در یک یا چند حوزه درسی نشان می دهد(سلیمی زاده، ۱۳۸۲). معلمان به طور کلی نسبت به این طرح ارزشیابی آگاهی و شناخت کافی ندارند ولی از طریق آزمایش و خطا و همچنین بازرسی مداوم بازرسان ادارات معلم جوان و با انگیزه شیوه تنظیم آن را فرا گرفته اند(طهماسب زاده و همکاران، ۱۳۹۷). پیشرفت دانش آموزان در سال های گذشته در بین معلمان رواج یافته اما می توان از پوشه کار برای ارزشیابی موارد تربیتی و بهداشتی هم استفاده نمود. با کمک برگه هایی می توانیم از والدین بخواهیم شاخصه های تربیتی معینی را بررسی کرده و در بازه زمانی مشخص به معلم تحویل دهند معلم با در دست داشتن این ارزشیابی ها می تواند در طولانی مدت بر روند تربیتی و بهداشتی دانش آموزان ارزیابی داشته باشند.

بحث و نتیجه گیری

با توجه به موارد ارائه شده توسط معلمان با تجربه و موفق در زمینه ارزشیابی می توان گفت که راهکارهایی با توجه به شرایط هر معلم وجود دارد که با توجه به تحقیقات گذشته نسبت به جنبه های ارزشیابی کیفی توصیفی می تواند بسیار کارآمدتر باشد. اجرای ارزشیابی توصیفی در کلاس نیازمند تغییر نگرش مثبت به هدف ارزشیابی، تغییر در چیدمان کلاس و شناخت دانش آموزان می باشد (زاهد بابلان، ۱۳۹۱). استفاده از ابزار چک لیست برای معلمان دشوار است که باید به نحوی این ابزار اصلاح شود(حسینی، ۱۳۸۶). لازم است تعداد دانش آموزان کلاس های ارزشیابی کیفی - توصیفی نسبت به کلاس هایی که با ارزشیابی سنتی قضاوت می شوند نیز کمتر باشد (اکبری پور، ۱۳۹۹). همچنین معلمان به طور کلی نسبت پوشه کار آگاهی و شناخت کافی ندارند. ولی از راه آزمایش و خطا و همچنین به دلیل ارزیابی مستمر بازرسان اداره آموزش و پرورش معلمان شیوه تنظیم آن را فرا گرفته اند(طهماسب زاده، ۱۳۹۸). از موارد پیشنهادی این است که برای اجرای صحیح طرح ارزشیابی باید امکانات و شرایط مناسب برای معلمان، دانش آموزان و مدارس مثل: کاهش دانش آموز در هر کلاس درس و ایجاد فرصت و امکانات لازم برای معلمان در جهت انجام فعالیت مربوط به پوشه کار فراهم شود (طهماسب زاده، ۱۳۹۸). در نظام آموزشی کشور ما اگرچه نظام ارزشیابی سنتی جای خود را به نظام ارزشیابی کیفی - توصیفی داده تا هدف بهبود کیفیت فرایند یاددهی - یادگیری و بهداشت روانی یاددهی - یادگیری را تحقق ببخشد؛ اما همچنان شاهد اضطراب ناشی از امتحان در بین دانش آموزان ابتدایی هستیم (عسگری، ۱۳۹۱). همچنین بیشتر معلمان فهم کاملی از انواع بازخورد ندارند و بیشتر بازخورد های ارائه شده توسط معلمان بر اساس عادت و تکرار بوده و نه بر اساس شناخت علمی(انتهایی، ۱۳۹۳). ناآگاهی والدین از ماهیت و ویژگی های ارزشیابی توصیفی. نا آشنایی با شیوه های جلب مشارکت های والدین در تکالیف آموزشی توسط معلمین. اختصاص ندادن وقت کافی برای مشارکت در تکالیف آموزشی در خانه و... موانعی برای همکاری والدین در ارزشیابی کیفی می باشد(سراجی، ۱۳۹۹).

منابع

- زاهد بابلان، عادل؛ فرج اللهی، مهران؛ همرننگ، محمد. (۱۳۹۱). عوامل موثر در کاربرد ارزشیابی توصیفی از دیدگاه معلمان ابتدایی، نشریه علمی فناوری آموزش، سال هفتم، جلد ۷، شماره ۱. ۴۵-۵۴
- اکبری پور، سمیه. (۱۳۹۹). نقش ارزشیابی توصیفی در یادگیری دانش آموزان ابتدایی، پژوهشنامه اورمزد، شماره ۵۳(ب)، زمستان ۱۳۹۹، ۲۶۰-۲۴۰.
- حسینی، محمد؛ کاظمی، یحیی. (۱۳۸۲). طرح ارزشیابی توصیفی (اهداف، اصول و راهکارها)، تهران، آثار معاصر طهماسب زاده شیخلار، داوود؛ و عباسی، رضا؛ اسمی، کرامت. (۱۳۹۷). ارزیابی کارایی پوشه کار در نظام ارزشیابی توصیفی از دیدگاه معلمان در مدارس ابتدایی شهر تبریز، فصلنامه توسعه حرفه معلم، سال سوم، شماره ۴، ۳۲-۱۵.
- حسینی، محمد؛ احمدی، غلامعلی. (۱۳۸۶). زمینه یابی اجرای ارزشیابی کیفی-توصیفی در مدارس ابتدایی شهر تهران، فصلنامه نوآوری-های آموزشی، شماره ۲۳، سال ششم، زمستان ۱۳۸۶، ۱۲۲-۸۵.
- کاردان، علی محمد (۱۳۸۱). نوآوری و نوآوری در آموزش و پرورش، امکانات و شرایط، فصلنامه نوآوری های آموزشی، شماره ۱، سال اول، سال ۱۳۸۱، ۱۹-۱۲.
- شریف عسگری، زینب؛ فتحی آشتیانی، علی؛ علی پور، احمد؛ صفاری نیا، مجید. (۱۳۹۱). تغییرات سایکولوژیک مرتبط با اضطراب امتحان در ارزشیابی کیفی-توصیفی دانش آموزان ابتدایی، فصلنامه علمی پژوهشی روانشناسی سلامت، شماره ۴، زمستان ۱۳۹۱، ۴۲-۵۵.
- عربی جونقانی، احمد؛ سلطانی، اصغر؛ اسمی، کرامت. (۱۳۹۶). تبیین ویژگی های ارزشیابی مطلوب برنامه درسی زبان آموزی در دوره ابتدایی، فصلنامه مطالعات اندازه گیری و ارزشیابی آموزشی، سال هفتم، شماره ۱۷، ۱۳۱-۱۰۹.
- قلی زاده، آذر. (۱۳۹۲). بررسی تاثیر انواع ارزشیابی بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان پایه سوم در درس علوم تجربی، پژوهش در برنامه درسی، شماره ۳۲، ۹۴-۸۲.
- قلتاش، عباس؛ اوجی نژاد، احمد رضا؛ دهقان منگابادی، علیرضا. (۱۳۹۴). آسیب شناسی الگوی ارزشیابی توصیفی به منظور ارائه الگوی مناسب در دوره ابتدایی، پژوهش در یادگیری آموزشگاهی و مجازی، سال سوم، شماره دهم، سال ۱۳۹۴، ۱۶-۷.
- ایزدی بیدانی، محسن؛ عباس پور پوروار، محمد حسن؛ اسمعیلی، عارفه. (۱۳۹۶). چالش های معلمان دوره ابتدایی شهر کوهبنان در اجرای طرح ارزشیابی توصیفی، فصلنامه معلم فکور ۱. سال دوم، شماره ۲، ۸۶-۷۱.
- آرانی، علی؛ حسینی، محمد؛ شکاری، عباس. (۱۳۹۳). بازخورد معلمان مجری الگوی ارزشیابی توصیفی (کیفی)، پژوهش در برنامه درسی، شماره ۱۶، ۱۳۱-۱۱۹.
- سراجی، فرهاد؛ شکوری، نگار. (۱۳۹۹). موانع مشارکت والدین در ارزشیابی توصیفی: مطالعه کیفی، فصلنامه مطالعات اندازه گیری و ارزشیابی آموزشی، سال دهم، شماره ۲۹، ۲۶۰-۲۲۹.
- نامور، یوسف؛ راستگو، اعظم؛ ابوالقاسمی، عباس؛ سیف درخشنده، سعید. (۱۳۸۹). بررسی و مقایسه اثر بخشی اجرای ارزشیابی کیفی توصیفی و ارزشیابی سنتی بر مهارت های اجتماعی دانش آموزان ابتدایی، علوم تربیتی، سال سوم، شماره ۱۰، ۸۲-۶۹.

زحمت کش، طاهره؛ یاری دهنوی، مراد؛ ابراهیمی شاه آبادی، فاطمه. (۱۳۹۵). پیامدهای ارزشیابی کیفی توصیفی از منظر معلمان ابتدایی کرمان با تاکید بر آثار اخلاقی آن، فصلنامه تربیت معلم فکور، سال دوم، شماره ۳، ۱۱۸-۱۰۱.

سیف، غلی اکبر. (۱۳۹۰). اندازه گیری، سنجش و ارزشیابی آموزشی، ویرایش ششم، تهران، نشر دوران

رستگار، طاهره. (۱۳۸۳). ارزشیابی در خدمت آموزش، چاپ سوم، تهران، موسسه فرهنگی منادی تربیت

Lubbers, M. (2006). The impact of peer relations on academic progress in junior high. 'Journal of school psychology' vol, 4, 2-30

Frunchs, L.R. et al. (1985). Effects of curriculum based measurement and construction, teacher planning and student achievement in mathematics operations. 'Education research journal' 28.617-641

Black, P.; Williams, S. & Boston, J. (2004). Working inside the black box. Phi delta Kappan, 86, 8-21

Jeynes, W. (2016). A Meta-Analysis: The Relationship Between Parental Involvement and African American School Outcomes. Journal of Black Studies, 47(3), 195-216.

Epstein, J. L. (2005). Attainable goals? The spirit and letter of the No Child Left Behind Act on parental involvement. Sociology of Education, 78(2), 179-182